

MOŽNOSTI OCHRANY PŘED HLUKEM Z PROVOZU ZÁVODU

A) Možnosti státní správy

Stavební úřad

V případě obtěžování občanů hlukem z blízké továrny nebo výrobní dílny je v první řadě třeba ověřit, zda je provozovna užívána v souladu s vydaným kolaudačním rozhodnutím (příp. kolaudačním souhlasem). Pokud je stavba užívána v rozporu s kolaudačním rozhodnutím/souhlasem, je možné obrátit se na stavební úřad, aby zjednal nápravu (změna v užívání stavby, provedení nezbytných úprav, popř. uložení pokuty atd.).

Krajská hygienická stanice (KHS)

Je-li stavba užívána v souladu s rozhodnutími stavebního úřadu, a přesto svým hlučným provozem obtěžuje okolí tak, že dochází k překračování hygienických limitů, je nutné se obrátit na KHS.

Ochrana před hlukem je upravena v zákoně č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (dále jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“). Osoba, která provozuje stroje a zařízení, které jsou zdrojem hluku, je povinna dodržovat hlukové limity (maximální hodnoty hluku) uvedené v nařízení vlády č. 272/2011 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací.

Podle ustanovení § 30 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví je osoba, která používá, popřípadě provozuje stroje a zařízení, které jsou zdrojem hluku, povinna technickými, organizačními a dalšími opatřeními zajistit, aby hluk nepřekračoval hygienické limity upravené nařízením vlády. Porušení této povinnosti je přestupkem ve smyslu ustanovení § 92g zákona o ochraně veřejného zdraví. Státní správu na tomto úseku vykonávají krajské hygienické stanice.

Na KHS je možné se obrátit s podnětem k provedení státního zdravotního dozoru. Krajská hygienická stanice by měla zajistit měření hluku a zjistí-li porušení limitů v chráněných prostorech, může uložit vlastníkovu stavby pokutu. Při závažném ohrožení veřejného zdraví pak má možnost i pozastavit výkon činnosti, provozu nebo používání zdroje hluku do odstranění závady, anebo i okamžité uzavření provozovny.

Živnostenský úřad

Pokud jsou při provozování živnosti v konkrétní provozovně závažným způsobem porušeny nebo porušovány povinnosti dané právními předpisy (tj. nejen povinnosti ukládané živnostenským zákonem), je živnostenský úřad povinen pozastavit provozování živnosti v této provozovně podle § 58 odst. 6 živnostenského zákona. Případně může živnostenský úřad pozastavit provozování celé živnosti jako takové zcela či pouze v částečném rozsahu, jestliže podnikatel závažným způsobem porušil nebo porušuje podmínky stanovené rozhodnutím o udělení koncese, živnostenským zákonem nebo zvláštními právními předpisy (postupuje podle § 58 odst. 3 živnostenského zákona).

Porušení zvláštních právních předpisů při provozování živnosti není živnostenský úřad způsobilý sám posoudit. Je odkázán na součinnost s jinými orgány státní správy (dle § 68 živnostenského zákona). Pokud tyto orgány zjistí závažné porušení zvláštních právních předpisů, zašlou opis rozhodnutí živnostenskému úřadu, který na základě toho může přistoupit ke zrušení/pozastavení živnosti či pozastavení živnosti v provozovně.

B) Možnosti soukromého práva

Podle ustanovení § 1013 občanského zákoníku je vlastník (v daném případě vlastník závodu) povinen se zdržet všeho, co působí, aby hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikaly na pozemek jiného vlastníka (sousedu) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezovaly obvyklé užívání pozemku. Pokud jsou však imise důsledkem provozu závodu nebo podobného zařízení, který byl úředně

schválen, má soused právo jen na náhradu újmy v penězích, i když byla újma způsobena okolnostmi, k nimž se při úředním projednávání nepřihlédlo. To neplatí, pokud se při provádění provozu překračuje rozsah, v jakém byl úředně schválen. V daném případě se lze domoci ochrany soudní cestou a podat tzv. sousedskou žalobu, tj. žádat, aby soud rozhodl, že vlastník je povinen zdržet se obtěžování majitele sousedního pozemku hlukem. Aby byla žaloba úspěšná, musí obtěžování hlukem přesahovat míru přiměřenou daným poměrům. Pokud jsou překročeny hlukové limity, bude se nepochybně jednat o hluk, který je nepřiměřený daným poměrům. To však může nastat, i pokud hlukové limity překročeny nejsou, záleží vždy na okolnostech. Hluk může být považován za nepřiměřeně obtěžující i tehdy, jestliže z hlediska veřejnoprávního nelze jeho vytváření sankcionovat.

Dále lze využít i jiné žaloby soukromého práva – žalobu na náhradu škody, žalobu na ochranu osobnosti a prevenční žalobu (tu ale pouze pokud obtěžování hlukem teprve hrozí).

C) Možnosti samosprávy

Obec jako územně samosprávný celek plní úkoly vyplývající ze zákona č. 128/2000 Sv., o obcích. Obec má pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chránit též veřejný zájem. Obec v rámci své samostatné působnosti pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Obec se tak nepochybně má podílet na ochraně občanů před hlukem.

Obec může obecně závaznou vyhláškou regulovat a omezit hlučné činnosti. K jejímu vydání je zmocněna ustanovením § 10 písm. a) zákona o obcích. Dle tohoto ustanovení je obec oprávněna regulovat místní záležitosti veřejného pořádku, zejména může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo mohou být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdravím a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány.

Při vydávání obecně závazných vyhlášek však nesmí obec překročit meze své samostatné působnosti stanovené zákonem. Zastupitelstva obcí při vydávání obecně závazných vyhlášek také musí respektovat stávající právní úpravu, tedy existenci zákonů, jakožto norem vyšší právní síly, a nejsou oprávněna právní vztahy takto upravené regulovat obecně závaznou vyhláškou odlišným způsobem. Smyslem zmocňovacího ustanovení § 10 zákona o obcích je, aby obec upravovala obecně závaznou vyhláškou záležitosti, které nejsou podle své povahy upraveny zvláštními předpisy jako výkon státní správy a které jsou současně záležitostmi místního významu.

Ochrana před hlukem způsobeným provozem je provedena zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. V § 30 odst. 1 ukládá tento zákon mimo jiné provozovatelům objektů, jejichž provozem vzniká hluk, povinnost technickými, organizačními a dalšími opatřeními v rozsahu stanoveném tímto zákonem a prováděcím právním předpisem zajistit, aby hluk nepřekračoval hygienické limity upravené prováděcím právním předpisem. Proto není v případě hluku pocházejícího z provozu již prostor pro místní úpravu obecně závaznou vyhláškou. To bylo potvrzeno několika judikáty Ústavního soudu (viz např. nálezy ÚS sp. zn. Pl. ÚS 44/06 (Těrlicko) a nálezy ÚS sp. zn. Pl. ÚS 41/04 (Chomutov)).

Jelikož je hluk pocházející z provozu závodu upraven právě zákonem o ochraně veřejného zdraví, je obecní samospráva limitována v jakýchkoliv dalších opatřeních vedoucích k ochraně před tímto hlukem. Jedná se o oblast přenesené státní správy, kam místní samospráva zasahovat nemůže. Obec tak může působit maximálně v roli stěžovatele nebo prostředníka, který přeposílá stížnosti na hluk kompetentním orgánům – krajským hygienickým stanicím.

D) Možnosti v případě PROF SVARU s.r.o.

Společnost PROF SVAR s.r.o. v současné době vykonává práce v noční směně, ke kterým není oprávněna dle platného kolaudačního rozhodnutí a naplňuje tímto jednáním znaky přestupku dle § 178 odst. 1 písm. g) stavebního zákona. Za tento přestupek byla stavebním úřadem již sankcionována, ale rozhodnutí bylo zrušeno a vráceno stavebnímu úřadu k novému projednání. Jedná se však nepochybně o přestupek a jeho závažnost je dána také tím, že jde o přestupek trvající delší dobu. Pokud stavební

úřad v novém rozhodnutí potvrdí spáchání přestupku, měl by zároveň zaslat podnět živnostenskému úřadu, ve kterém upozorní na porušování stavebního zákona. Živnostenský úřad může na základě takového podnětu rozhodnout o pozastavení živnosti v dané provozovně.

Druhou otázkou je pak žádost společnosti o povolení třetí směny. Tato třetí směna nebyla stavebním úřadem povolena, ale rozhodnutí bylo na základě odvolání společnosti zrušeno a vráceno stavebnímu úřadu k novému projednání. Pro nové projednání je zásadní, jak bude vycházet měření KHS. Město Mnichovo Hradiště nechalo provést měření, při kterém byly noční limity hluku porušeny. Na základě tohoto měření KHS přistoupila k vlastnímu měření, které však proběhlo v době celozávodní dovolené společnosti Škoda Auto a.s., kdy v závodě PROF SVARu neběžely všechny provoz. Poslední měření KHS však již vyšlo ve prospěch společnosti PROF SVAR. Stavební úřad bude muset vyčkat na stanovisko KHS a všechna tato měření zohlednit v novém rozhodnutí.

Město Mnichovo Hradiště jako orgán územní samosprávy v rámci své samostatné působnosti nemá moc možností, jak bránit obtěžování občanů hlukem. Pravomocí města je vyjádřit se jako účastník ve stavebním řízení, kde město vyslovilo svůj nesouhlas s třetí noční směnou v řízení o změně v užívání stavby.

Kontrola nad dodržováním hlukových limitů, kontrola nad dodržováním podmínek stavebního zákona i rozhodování o povolení třetí směny náleží do pravomoci státních orgánů a město do této pravomoci zasahovat nemůže. Může jediné dávat podněty těmto státním orgánům, aby konaly v rámci svých pravomocí. Proto dalo město opakovaně podnět stavebnímu úřadu, aby vynucoval dodržování platného kolaudačního rozhodnutí, které v současnosti noční směnu neumožňuje.

Město také nechalo provést vlastní autorizované měření hluku, které zaslalo KHS s žádostí, aby přehodnotili své stanovisko v řízení o povolení třetí směny a učinili potřebné kroky k jejímu nepovolení.

Město se snaží dále působit jako zprostředkovatel jednání mezi společnostmi a občany. Na základě podnětů občanů vyvolalo město jednání se společnostmi, které vyústilo ve stanovení protihlukových opatření. Opatření společnost postupně naplňuje a město jejich naplňování pravidelně sleduje.

Domnívám se, že v tuto chvíli nemá město další možnosti, jak by mohlo pomoci občanům s obranou proti hluku pocházejícího z provozu společnosti PROF SVAR. Mělo by pokračovat v podávání podnětů příslušným státním orgánům. Pokud stavební úřad znovu rozhodne o přestupku dle stavebního zákona, mělo by město doporučit stavebnímu úřadu, aby živnostenskému úřadu oznámil porušování stavebního zákona v provozovně závodu.

Pokud bude povolena noční směna, budou možnosti značně omezenější. Bude nutné sledovat dodržování hlukových limitů a dávat případně podněty KHS.

Občané se v případě nespokojenosti s řešením jejich obtěžování hlukem státními orgány mohou obrátit na veřejného ochránce práv, aby prověřil jejich postup nebo případnou nečinnost. Dále občanům zůstává možnost řešení problému s hlukem soukromoprávní cestou formou sousedské žaloby.

E) Možnosti v případě KOFOLY a.s.

V případě hluku pocházejícího ze závodu společnosti Kofola a.s. jsou možnosti města stejně omezené jako v předchozím případě u PROF SVARu. Město se v minulosti snažilo vystupovat jako prostředník a na základě stížností občanů Salabky jednat s vedením společnosti o zavádění protihlukových opatření a následně plnění těchto opatření monitorovat.

Město provedlo vlastní autorizované měření hluku a zaslalo podnět o překročení hlukových limitů KHS. Díky nesrovnalosti v metodice vyžadované KHS bohužel není toto měření přímo použitelné, je možné ho však opakovat. Zároveň KHS na základě tohoto měření plánuje provést vlastní měření a vyžádala si kontakt na majitele objektu, ze kterého by bylo možné měření provést.

V případě ochrany majitelů objektů čp. 83 a 84 před hlukem město vystupovalo opět jako prostředník v jednání mezi majitelkami a společnostmi. K řešení formou protihlukové stěny město vyjádřilo souhlas, ovšem z důvodu nesouhlasu majitelů nemůže být toto řešení realizováno. Nadále tak bude město zprostředkovávat možnou dohodu mezi majitelkami a společnostmi.

Pokud jde o výstavbu nové haly, kterou společnost Kofola plánuje, tak město tento záměr sleduje a vyjádřilo se prostřednictvím architekta k jeho první podobě, která měla určité nedostatky. Kofola

připomínky architekta zohlednila ve svém dalším návrhu, který je již o něco přijatelnější a z hlediska hlukové zátěže obyvatel Salabky více vyhovující. Nové dopravní napojení přímo ze silnice II/268 z opačné strany, než od Černé silnice by mělo znamenat úlevu v hluku z pocházejícího z kamionové dopravy. Zbývá ale dořešit další technické náležitosti, město proto bude s Kofolou dále jednat na pracovní úrovni za účasti některých zastupitelů a zástupců odboru IKH tak, aby záměr skutečně přinesl občanům snížení hlukové zátěže.

Také v případě Kofoly tak město využívá všechny dostupné prostředky, které mu náleží v obraně občanů před hlukem. Mělo by při trvajícím překračování nočních limitů hluku dávat podněty KHS, případně provést vlastní nezávislé měření, které bude provedeno ve správné době a dle všech požadavků metodiky KHS. Záměr výstavby nové haly by město mělo nadále sledovat a uplatňovat své případné připomínky k jeho podobě.

F) Řešení do budoucna

Závěrem dodávám, že vzhledem ke zmíněným omezeným možnostem řešení problémů s hlukem pocházejícím z provozů stávajících společností je nutné zabývat se preventivně nástroji, které mohou pomoci podobným problémům předcházet. Mezi takový nástroj s preventivní funkcí lze zařadit územní plánování, neboť obsahuje opatření, která by měla předejít hlukovému zatížení a problémům spojeným s jeho následným odstraňováním. Kromě samotného územního plánu může být problematika hluku prověřována a posuzována také např. v rámci zpracování územní studie zaměřené na řešení vybraných problémů v území.

Zpracovala: Mgr. Ing. Zuzana Tomášová ke dni 26.10.2020